

Ana-Maria Stoian

RELAȚIILE
SUA - UE

LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI XXI
noile raporturi transatlantice

Ana-Maria STOIAN

**Relațiile SUA-UE la începutul
secolului XXI: noile raporturi
transatlantice**

Lumen

Iași 2006

Ana-Maria STOIAN

Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice

Editura Lumen este acreditată CNCSIS sub nr 003

Tehnoredactare computerizată: Morariu Irina Maria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale:

Ana-Maria STOIAN

Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice

Editura Lumen

Bibliografie

Pag.183

ISBN- 973-1703-04-7

978-973-1703-04-6

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Ana-Maria STOIAN

**Relațiile SUA-UE la începutul
secolului XXI: noile raporturi
transatlantice**

Lumen

Iași 2006

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iași, România: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Cuprins:	
Mulțumiri	9
Introducere	11
Argument	13
<i>Planul lucrării</i>	17
Introducere.....	17
Cap. I. Relațiile transatlantice la sfârșitul secolului XX	
- începutul secolului XXI: analiză descriptivă	17
Cap. II. Valori promovate de SUA și UE în politica	
internă și internațională	17
Cap. III. Definirea obiectivelor relației transatlantice la	
începutul secolului XXI	17
Cap. IV. Analiză prospectivă a relațiilor UE-SUA ...	18
Concluzii	18
<i>Metodologia lucrării</i>	18
Capitolul I. Relațiile transatlantice la sfârșitul secolului	
XX - începutul secolului XXI	21
1.1. <i>Evoluția sistemului internațional</i>	21
1.2. <i>Relațiile politico-militare</i>	28
1.3. <i>Relațiile economice</i>	47
Capitolul II. Valori promovate de SUA și UE în politica	
internă și internațională	57
2.1. <i>Matricea comună</i>	58
2.2. <i>Valori americane</i>	61
2.3. <i>Valori europene</i>	70
Concluzii.....	78
Capitolul III. Definirea obiectivelor relației	
transatlantice la începutul secolului XXI	81
3.1. <i>Definirea obiectivelor relației transatlantice în</i>	
<i>timpul Comisiei Prodi și a primei administrații George W.</i>	
<i>Bush (2000-2004)</i>	83
3.2. <i>Definirea obiectivelor relației transatlantice în</i>	
<i>timpul Comisiei Barroso și a celei de-a doua administrații</i>	
<i>George W. Bush (2005-)</i>	98
Concluzii.....	110

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

Capitolul IV. Analiză prospectivă a relațiilor UE-SUA	113
.....	
4.1. <i>Perspectiva socio-constructivistă</i>	115
4.2. <i>Perspectiva realistă și neo-realistă</i>	119
4.3. <i>Perspectiva instituțională</i>	123
<i>Concluzii</i>	128
Concluzii: viitorul relației transatlantice	131
ANEXE	136
<i>Anexa 1. Scurtă cronologie a relațiilor SUA-CE/UE</i> (1990-2006).....	137
<i>Anexa 2. Discursuri și declarații</i>	141
The New Europe in the Transatlantic Partnership	141
Address to Faculty and Students	147
Mars and Venus Reconciled:.....	150
A New Era For Transatlantic Relations.....	150
Press Conference	158
Bibliografie	161
I. <i>Dicționare și enciclopedii</i>	161
II. <i>Documente, interviuri și declarații oficiale</i>	161
III. <i>Lucrări generale</i>	168
IV. <i>Studii și articole de specialitate</i>	176
V. Baze de date și site-uri Internet	181

Extras dift volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

Motto:

„Europa și America, atunci când sunt de acord asupra oricăror chestiuni, reprezintă forța progresului global, se află în centrul oricărei coaliții globale eficiente. Când sunt în dispută, Europa și America reprezintă frâna globală”.

(Daniel S. Hamilton)

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Mulțumiri

Această lucrare reprezintă rodul unei cercetări elaborate, întreprinse pe parcursul unei perioade de peste un an și jumătate. Aceasta corespunde redactării lucrării de licență susținute în fața comisiei Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai”, în cadrul specializării în Istorie-Relații Internaționale și Studii Europene, prima promoție. Proiectul de cercetare pe baza căruia a fost realizată această carte a fost distins cu *Bursa de Performanță* acordată de Universitatea „Babeș-Bolyai” tinerilor cercetători pentru anul 2005-2006.

Deoarece efortul personal a fost dublat de sprijin și îndrumare științifică, dorim să dedicăm aceste rânduri celor care ne-au orientat, susținut și coordonat în demersul nostru. Astfel, cu deosebită considerație, mulțumesc, în primul rând, domnului profesor universitar doctor Vasile Pușcaș și domnului conferențiar universitar doctor Adrian Liviu Ivan, coordonatorii lucrării noastre de licență. De asemenea, recunoștința noastră se îndreaptă către domnul asistent universitar Dacian Duna, cel care ne-a introdus în tainele analizei relațiilor internaționale. Mulțumirile noastre cele mai alese se îndreaptă, de asemenea, tuturor profesorilor noștri, care au avut un rol deosebit de important în formarea noastră profesională și pe care din rațiuni de spațiu editat i-am omis.

Nu în ultimul rând, dorim să-i mulțumim fratelui nostru, Adrian Stoian, doctorand în economie la University of Arizona, pentru materialul bibliografic furnizat și încrederea pe care ne-a insuflat-o în anii facultății și înainte.

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Introducere

Această lucrare, intitulată „*Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*”, urmărește realizarea unei analize a relațiilor dintre SUA și UE la începutul secolului XXI. Cercetarea se concentrează, în principal, asupra dimensiunii politice, economice și de securitate, relevante, în opinia noastră, în analiza relațiilor transatlantice. Vom explora dinamica raporturilor transatlantice, insistând asupra elementelor de continuitate și a celor de schimbare. Totodată, lucrarea surprinde domeniile în care relația transatlantică funcționează în parametri normali și eficienți și cele în care există contradicții puternice, care amenință coeziunea întregului edificiu transatlantic și care frânează cooperarea. Relațiile SUA-UE sunt evaluate din perspectiva valorilor tradiționale, care au însuflețit până în prezent legătura dintre cele două părți ale Atlanticului, dar mai ales a noilor modele asumate distinct de SUA și UE (vezi modelul unilateralist versus cel multilateralist). Dinamica raporturilor transatlantice determină redefinirea acestor relații, ceea ce marchează apariția unui nou tip de relații transatlantice. Cercetarea vizează, totodată, identificarea obiectivelor noilor relații transatlantice și impactul pe care acestea îl produc și îl vor produce asupra sistemului internațional.

Extras din¹ volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

Pagina lasata
intentionat goala

Extras din volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Argument

„Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice” constituie un subiect complex de cercetare, a cărui opțiune se argumentează prin prisma importanței și actualității temei, corelate cu preferințele personale ale autoarei.

Relațiile dintre SUA și Europa au cunoscut o evoluție îndelungată, caracterizată de momente de colaborare sau de rivalitate și dispută, în funcție de contextul internațional și interesele ambelor părți. Cele două conflagrații mondiale au unit SUA și Europa într-o alianță solidă. Odată cu declanșarea Războiului Rece, colaborarea transatlantică se consolidează și extinde, devenind cea mai solidă alianță din istorie. Dezvoltarea relației transatlantice presupune formarea unei rețele de comunicare transatlantică și dependență mutuală. Aceasta se manifestă în domeniul politic, economic, militar și cultural. Relația transatlantică a imprimat un nou curs relațiilor internaționale contemporane. Ea a asigurat promovarea libertății, democrației, drepturilor omului, statului de drept etc. Acest „parteneriat istoric pentru democrație” a pus bazele unei comunități transatlantice exponentă a aceluiași valori. Cooperarea adâncă dintre SUA și Europa s-a concretizat în numeroase succese înregistrate în toate ariile de colaborare (fondarea Sistemului Bretton-Woods, reconstrucția Europei, prăbușirea comunismului, crearea GATT și OMC, crearea NATO, existența unor programe de schimburi interculturale). Așadar, sistemul internațional a fost modelat și marcat de relațiile transatlantice.

Relațiile SUA-UE reprezintă un subiect de actualitate pe agenda analizei studiilor internaționale. Transformarea sistemului internațional de după Războiul Rece (trecerea de la bipolarism la unipolarism), conturarea UE ca un puternic actor economic global, cu pretenția de a deveni și unul politic, dispariția amenințării sovietice, apariția amenințărilor neconvenționale (armele de distrugere în masă, terorismul internațional) au pus sub semnul întrebării validitatea și durabilitatea parteneriatului transatlantic. În cercurile academice de specialitate, dar și la nivelul administrației

Extras din¹³ volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

centrale și al liderilor politici au loc dezbateri privind natura actuală a relațiilor transatlantice.

Dincolo de importanța și actualitatea subiectului cercetării noastre, dorim să precizăm faptul că am optat în favoarea acestuia și datorită preferințelor personale. Alegerea ne-a fost influențată de fascinația și totodată oscilația pe care am resimțit-o față de cele două modele culturale și socio-economice, cel american și cel european. Pe lângă matricea de valori comune împărtășite, atât SUA, cât și UE se individualizează prin programe și abordări distincte. În unele domenii prevalează SUA, iar în altele UE.

Relațiile transatlantice au preocupat constant analiștii relațiilor internaționale. Relevanța și impactul subiectului au determinat situarea sa în prim-planul tematicii relațiilor internaționale. În ciuda numeroaselor studii și abordări realizate pe această temă, cercetarea subiectului este departe de a fi completă și pe deplin acoperită.

Pe plan internațional, subiectul a cunoscut un avânt deosebit ca urmare a izbucnirii conflictului din Irak. Dacă până atunci cercetarea fenomenului era întreprinsă de specialiști în acest domeniu, începând din anul 2000 (și mai ales după 2003), atenția asupra stadiului relațiilor transatlantice se generalizează în cercurile academice. Actualmente, se conturează două mari direcții de cercetare în analiza raporturilor existente între SUA și UE. Prima susține faptul că nu există probleme fundamentale în relațiile SUA-UE (exponenți Charles Kupchan, Elizabeth Pond, Nicole Gnessoto, Joseph Joffe, Timothy Garton Ash, Philip Gordon etc.). Amenințările și interesele comune oferă stabilitate și consistență parteneriatului transatlantic. Așadar, elementele de unitate prevalează asupra divergențelor. Cea de a doua subliniază îndepărtarea, chiar ruptura cristalizată în cadrul alianței transatlantice (exponenți precum Robert Kagan, Richard Perle, John Hulsman, Jacques Derrida, Jürgen Habermas). Modificările peisajului strategic au generat pierderea primatului relației transatlantice și reorientarea vechilor aliați. Deci, dezacordurile sunt mai pregnante decât convergențele.

Din perspectiva abordării, majoritatea cercetărilor se axează pe o analiză tradițională, în termeni realiști (analiză din perspectiva conceptului de putere, a capabilităților militare și a echilibrului

Extras din¹⁴ volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

puterii). De asemenea, se constată lipsa unei rigurozități metodologice. Puține lucrări formulează ipoteze de cercetare, care să fie în final validate sau infirmate. Totodată, se utilizează rar diferitele modele teoretice ca suport în demonstrarea afirmațiilor. Documente esențiale ale relațiilor transatlantice, precum și documente ale politicilor distincte asumate de SUA și de UE nu sunt suficient exploatate. Acest aspect se resimte și la nivelul analizei de discurs.

Pe plan intern, cercetarea raporturilor transatlantice s-a concentrat în principal asupra analizei rolului și locului NATO la început de secol XXI. Relațiile dintre SUA și UE au fost privite prin intermediul NATO, care constituie elementul central al studiilor și nu diversitatea și complexitatea raporturilor transatlantice. O radiografie elaborată în profunzime asupra relațiilor transatlantice nu se întâlnește în cercetarea românească. Există studii care surprind anumite aspecte ale tematicii, nu însă și cărți. De remarcat, din punct de vedere al abordării, preferința pentru analize geopolitice și geostrategice.

De aceea, *Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice* încearcă să acopere aceste lipsuri, în special cele din peisajul academic românesc. Originalitatea cercetării noastre constă în planul ales pentru analiza acestei tematici, în metodologia și sursele utilizate.

În primul rând, spre deosebire de majoritatea lucrărilor care tratează raporturile transatlantice, cercetarea noastră are ca actori SUA și UE și nu SUA și Europa (denumire generică pentru partea europeană, care denotă surprinderea relațiilor transatlantice din perspectiva relațiilor dintre SUA și statele europene). Opțiunea indică redefinirea raporturilor transatlantice prin inserarea UE ca interlocutor, în detrimentul statelor europene. Această analiză a relațiilor dintre SUA și UE explorează evoluția valorilor transatlantice comune, dar și evoluția valorilor americane și europene și valorile promovate de SUA și UE în politica externă. Relieful valorilor transatlantice ne-a permis să apelăm la analiza principalelor documente de politică internă și externă ale SUA și UE, exponențiale pentru valorile împărtășite, dar și la sondaje de opinie, necesare pentru înțelegerea modulului în care opinia publică percepe și se raportează la aceste valori. Totodată, lucrarea se

Extras din¹⁵ volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

concentrează asupra analizei agendei transatlantice la începutul secolului al XXI-lea, subliniind modificările survenite în cadrul interacțiunii dintre SUA și UE. Studiarea agendei SUA-UE reprezintă contribuția noastră esențială în cadrul acestei cercetări, deoarece am realizat o analiză personală pe baza a numeroase declarații, interviuri și documente. Nu în ultimul rând, în finalul cercetării am urmărit să realizăm o analiză prospectivă a raporturilor transatlantice, apelând la principalele modele teoretice, demers utilizat rar și în lucrările de specialitate din străinătate.

Din punct de vedere metodologic, noutatea constă în abordarea socio-constructivistă pe care am aplicat-o, spre deosebire de abordările tradiționale deja consacrate. În ceea ce privește sursele, am apelat la o gamă extrem de extinsă și variată, precum: lucrări generale, lucrări de specialitate, studii și articole, memorii, documente și declarații. De remarcat că marea majoritate a materialelor (peste 90%) constau în lucrări fundamentale pentru problematica relațiilor transatlantice, lucrări editate atât în SUA, cât și în UE. Utilizarea numeroaselor documente și declarații reprezintă, de asemenea, o dovadă în favoarea originalității cercetării noastre și a contribuției noastre în cadrul subiectului complex de cercetare al raporturilor transatlantice.

Extras din¹⁶ volumul:

Stoian, A.M. (2006). *Relatiile SUA-UE la inceputul secolului XXI: noile raporturi transatlantice*. Iasi, Romania: Lumen.

Planul lucrării

Introducere

În cadrul capitolului introductiv, ne propunem stabilirea obiectivelor generale și subsidiare al subiectului de cercetare analizat. Totodată, vom stabili ipotezele de cercetare, metodele de lucru și vom analiza sursele bibliografice și documentare existente, într-un eseu bibliografic.

Cap. I. Relațiile transatlantice la sfârșitul secolului XX - începutul secolului XXI: analiză descriptivă

Capitolul va urmări, pe baza unei abordări descriptive, analiza complexității raporturilor transatlantice după Războiul Rece, în special dimensiunea politică, militară și economică. În fapt, prin această analiză descriptivă prezentăm dimensiunea ontologică a relației SUA-UE.

Cap. II. Valori promovate de SUA și UE în politica internă și internațională

În cadrul acestei etape, considerăm necesară prezentarea, într-o manieră comparativă, a valorilor care stau la baza demersurilor de politică internă și externă ale celor două entități aflate în centrul cercetării noastre, UE și SUA. Valorile constituie dimensiunea normativă a lucrării noastre de diplomă.

Cap. III. Definirea obiectivelor relației transatlantice la începutul secolului XXI

Pornind de la dimensiunile ontologică și normativă prezentate în etapele anterioare ale cercetării, vom analiza critic premisele și obiectivele relației transatlantice la începutul secolului XXI. În acest scop, vom utiliza analiza discursului oficialilor europeni și americani și felul cum se raportează acest discurs la realitățile interne și externe. Constatarea noastră preliminară este că relația transatlantică nu este un dat obiectiv, ci este așa cum o percepem sau cum o percep factorii de decizie de o parte sau de alta a Atlanticului. Și din acest motiv, am considerat necesar să analizăm meta-limbajul utilizat de

Extras din¹⁷ volumul:

Stoian, A.M. (2006). Relațiile SUA-UE la începutul secolului XXI: noile raporturi transatlantice. Iasi, Romania: Lumen.

Eqpvkpwctgc "ceguvwk" xqnwo "q" rwvg k
volumul de pe

www.edituralumen.ro
www.librariavirtuala.com

ucw "fkp" nkdt tkkng "pqcuvtg" r

Ana-Maria Stoian este absolventă a Facultății de Istorie și Filosofie, a Universității „Babeș-Bolyai”, specializarea Istorie-Relații Internaționale și Studii Europene. Din această toamnă urmează cursurile Masteratului de Studii Internaționale, specializarea Istorie și Politică Internațională, din cadrul Institutului de Înalte Studii Internaționale de la Geneva.

ISBN 973-1703-04-7

9 789731 703046

Conținutul acestui volum nu reprezintă în mod necesar punctul de vedere al Editurii Lumen sau al finanțatorilor

Publicat cu finanțarea:
media LUMEN
www.EdituraLumen.com

www.EuroMarket.ro
Design, Prints, Web sites
E-commerce applications